

Slikovnice o medijima

Ćališ, Matea

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:440235>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-24**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA ČALIŠ

SLIKOVNICE O MEDIJIMA

ZAVRŠNI RAD

Pula, srpanj 2023.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

MATEA ČALIŠ

SLIKOVNICE O MEDIJIMA

ZAVRŠNI RAD

JMBAG: 0303089127

Studijski smjer: Rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Predmet: Medijska kultura

Znanstveno područje: Humanističke znanosti

Znanstveno polje: Filologija

Znanstvena grana: Teorija i povijest književnosti

Mentor: izv. prof. dr. sc. Kristina Riman

Pula, srpanj 2023.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Matea Čališ, kandidat za prvostupnika Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student

U Puli, _____, _____ godine

IZJAVA

o korištenju autorskog djela

Ja, Matea Čališ dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj završni rad pod nazivom Slikovnice o medijima koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis

Sadržaj

1. UVOD	1
2. MEDIJI.....	2
2.1. Vrste medija.....	4
2.1.1. Tisak	4
2.1.2. Televizija	5
2.1.3. Radio	6
3. MEDIJI, DIJETE I ODRASLA OSOBA	8
3.1. Utjecaj medija na život djeteta	9
4. SLIKOVNICA.....	12
4.1. Funkcije slikovnice.....	13
4.2. Vrste slikovnice	14
4.3. Slika i tekst slikovnice	16
5. SLIKOVNICE O MEDIJIMA.....	17
5.1. Slikovnica o medijima.....	17
5.2. Sigurni s Neticom.....	19
5.3. Vitez Akul i kralj koji se preigrao.....	21
5.4. Kako je pas postao super junak	25
5.5. Medvjedići i previše televizije.....	25
5.6. Tigrić Jakov i pa-pa televizoru	27
5.7. Usporedba slikovnica	28
6. ZAKLJUČAK.....	31
7. LITERATURA	32
SAŽETAK.....	34
SUMMARY	35

1. UVOD

Današnji svakodnevni život nezamisliv je bez tehnologije i medija. Mediji imaju sve veći utjecaj na život nas odraslih, te samim time i izravno na svakodnevnicu djece. Dječja znatiželja potiče djecu na istraživanje svega što ih okružuje pa tako i na istraživanje sadržaja medija. Djeca razvijaju različite afinitete prema različitim medijima, te je tako neko dijete više zainteresirano za dječji časopis, knjigu i slikovnicu, a drugo za televiziju. S obzirom da u današnje vrijeme televizija prevladava u životu djece, te časopisi i slikovnice, osim u odgojno-obrazovnim ustanovama, koriste manje, sadržaj rada je usmjeren na benefite koje nose tiskani mediji (slikovnice) u cilju njihovoga korištenja u odgojno-obrazovnom radu. Iako u suvremenom svijetu prevladavaju digitalni mediji, i dalje je potrebno fokus zadržati i na tradicionalnim medijima koji mogu u velikoj mjeri obogatiti dječji život.

Cilj ovoga rada je analizirati slikovnice koje promatraju medije ili neki njihov aspekt. U odabranim slikovnicama opisan je utjecaj medija u svakodnevnom životu. U njima se djecu upoznaje s medijima i podučava ih se različitim aspektima medijske pismenosti, pozitivnim i negativnim utjecajima medija i mogu poticati na aktivnosti usmjerene na razgovor o korištenju medija i rješavanje eventualnih problema.

2. MEDIJI

Riječ mediji dolazi od latinske riječi *medius* što znači u sredini/srednji. Medije se najčešće definira kao sredstva komuniciranja, prenošenja informacija ili vijesti; ovisno o tome tko ih tumači jer im se pogledi na medije razlikuju. U komunikacijskoj znanosti mediji su tehničko ili fizičko sredstvo pomoću kojeg se poruka pretvara u signal i može se slati putem medijskih kanala. Glavna uloga medija je prijenos raznih informacija široj javnosti (Jurčić 2017).

Mediji imaju svoje pozitivne, ali i negativne strane. Nastali su kako bi olakšali određene dijelove ljudskog života i obogatili stvarnost u ubrzanome načinu života koji živimo (Mikić 2015).

Pozitivne strane medija su: informativnost, edukacija i zabava. U cilju informiranja, mediji nam mogu približiti događaje i brzo nas informirati. Čovjek ima potrebu za novim informacijama kako bi mu pomogle u vođenju društvenog života. Mediji najčešće prenose nove informacije s različitih područja ljudske djelatnosti. Utjecaj medija je važan jer mogu putem svojih informacija aktivirati građanstvo (Mikić 2015).

Nadalje, mediji mogu pridonijeti odgoju i obrazovanju. Svaki pojedinac se uz pomoć medija može kulturno obogaćivati. U svome sadržaju i programu mediji imaju mnogo odgojno-obrazovnog sadržaja. Ti su sadržaji namijenjeni široj ljudskoj populaciji, ali postoje i sadržaji koji su pogodni za formalin odgoj i obrazovanje. Te se iz tog razloga rabe u školama (Mikić 2015).

Treće područje medijskog djelovanja je zabava. Nerijetko je prva funkcija medija koja zadovoljava ljudsku potrebu za opuštanjem. No, problem se javlja kada mediji napadaju nasilnim sadržajem, a manje opuštajućim i smiješnim. Može se zaključiti da mediji na svakoga drugačije utječu, ovisno o tome kako ih pojedinac koristi. Stoga je važno ljude podučiti medijskoj pismenosti (Mikić 2015).

Negativne strane medija se posebice manifestiraju u mišljenjima da mediji potiču: nasilje i kriminal, seks i pornografiju, otuđenost i pasivizaciju, političku i svjetonazoru

manipulaciju, jezičnu nekulturu, opsjednutost zabavom. O utjecaju medijskog nasilja se najviše raspravlja. Nasilje u medijima se smanjilo, ali ono nije nestalo, no društveni odnos se prema nasilju promijenio isto kao i njegova prezentacija. Naravno, gledanje nasilja može biti problem jer potiče agresivnost i grubost, te otupljuje osjetljivost prema nasilju (Mikić 2015).

Seks i pornografija su neprimjereni sadržaji za osobe mlađe od 18. godina, ali ih mediji sve više uključuju u svoje sadržaje (Mikić 2015).

Otuđenost i pasivizacija je još jedna negativna strana medija. Čovjek je društveno biće, a u konzumaciji medija nedostaje dvosmjerne komunikacije kako bi se izgradili odnosi među ljudima, pa tako pojedinci postaju potrošači medijskih proizvoda. U medijima postoji moć kontroliranja i biranja onoga što nam se sviđa i onoga što nam se ne sviđa. S lakoćom biramo što ćemo gledati na televiziji ili koji ćemo članak pročitati (Mikić 2015).

Treća negativna strana medija je politička i svjetonazorska manipulacija. Mediji imaju veliku moć manipuliranja velikim grupama. Mogu upravljati građanima radi političkih i komercijalnih ciljeva. Također, mediji manipuliraju i našim svjetonazorom. Okruženi smo i živimo u potrošačkome društvu, te se djeca od kreativnih i zaigranih bića mijenjaju u sebične osobe. Javni mediji imaju obvezu očuvanja hrvatskog standardnog jezika, no ipak se u javnom govoru u medijima mogu pronaći žargonizmi, vulgarizmi, tuđice, razni oblici riječi i rečenica koje ponekad ljude zbune, te se i ljudi na taj način zbune. Industrija zabave se sve više nameće zbog toga sve više ljudi teži zabavnim i smiješnim sadržajima (Mikić 2015).

Tijekom 20. i 21. stoljeća desio se snažan razvoj medija. Sadržaj medija je danas u velikoj mjeri okrenut prema djeci i mladima. Prije su mediji bili usmjereni prema demokratizaciji prostora javne riječi, a danas je glavno pitanje kako prostor javne riječi masovnih medija djelotvorno, prije svega i dobrovoljno, zaštititi od njihovih stvoritelja. Teoretičari masovnih medija su primijetili da su mediji još odavno napustili svoju primarnu svrhu, a to je: bilježenje, praćenje i informiranje o važnim društvenim događanjima. Mediji su se okrenuli čimbenicima koji kreiraju društvene mreže, trendove i potrebe. Masovni elektronički mediji žele biti dominantni kreatori društvenih događanja, a ne samo prenositelj događaja. Ta nova zadaća najviše je izražena u sadržajima za djecu i mlade. Također su spretno među

svoje informacije uklopili razne igrice i reklame koje djecu potiču na nezdravi izbor prehrane, kupovinu određenih igračaka, odjeće, obuće i stvari, skupljanju sličica i sl. (Burić 2010).

2.1. Vrste medija

Medije se s obzirom na tehnološke aspekte dijeli na tiskane, elektronske i nove medije. Pod tiskane medije ubrajaju se knjige, novine, časopisi i magazini. U elektronske medije ubrajaju se televizija i radio, a Internet spada u nove medije. Film i fotografija su mediji *sui generis* što u prijevodu s latinskog znači poseban, svoje vrste, osobit (Majdenić 2019).

Također, mediji se s obzirom na vrijeme nastanka dijele na klasične i suvremene. Tisak i tiskarsku proizvodnju povezujemo s klasičnim medijima, a izume elektronike sa suvremenim medijima. U klasične medije ubrajamo knjige, časopise i novine, dok u suvremene medije ubrajamo plakate, brošure, film, radio, računalo, Internet i televiziju (Majdenić 2019).

2.1.1. Tisak

Novine se ubrajaju u tiskane medije, isto kao i knjige, plakati, stripovi itd. Navedeni se mediji smatraju najstarijim komunikacijskim medijima. Tiskani mediji se razlikuju po redovitosti objavljivanja, tematskom sadržaju, informativnom sadržaju i sl. Njihova se uloga djelomično mijenjala kroz vrijeme, pri čemu su dnevne novine uz informativni sadržaj počele donositi i zabavne sadržaje, a knjiga je dobila nove materijalne mogućnosti oblikovanja koje su povećale njezinu dostupnost, a samim time i njezinu ulogu. (Zgrabljic 2005).

Časopis najčešće definiramo kao periodičku publikaciju. Brešić (2005) ističe kako časopis ima trostruku zadaću: informirati, dokumentirati i transformirati vrijeme i društvo; dok Zgrabljic (1999) ističe da su važne značajke časopisa: periodičnost, publicitet, univerzalnost, ažurnost i aktualnost. Dječji časopisi počeli su se javljati u 19. stoljeću, a

hrvatski dječji i omladinski časopisi su se počeli javljati u drugoj polovici 19. stoljeća. Pašagić (2003) pod dječjim časopisima podrazumijeva časopise koji su namijenjeni djeci od vrtićke dobi do dvanaeste godine života. Mnogo je dječjih časopisa uz sam naziv/naslov časopisa dodalo i „časopis za mladež“, za sve one koji se nisu smatrali odraslima (Majdak i Riman 2015).

Na samome početku časopis *Bosiljak* je bio usmjeren na narod i mladež, a ponajmanje na djecu, iako se mogla pronaći i pokoja pripovijetka za djecu. Također još jedan od prvih hrvatskih dječjih časopisa je časopis *Smilje* koji je poticao djecu na čitanje. Također dječji časopis *Radost* javlja se kao ilustrirani književni časopis za najmlađe. Nakon dužeg perioda i prestanka objavljivanja časopisa *Bosiljak* i *Smilje* nastaje novi časopis *Smib*, koji je temeljen na časopisima *Bosiljak* i *Smilje*. Noviji dječji časopis je *Prvi izbor* (Majdak i Riman 2015).

Dječji časopisi koji se u današnje vrijeme koriste u vrtićima i školama su: *Radost*, *Moj planet*, *Modra lasta* i *Prvi izbor*. Ti časopisi imaju edukativan i zabavan sadržaj. Također dječji časopisi, s likovnim iz crtića, mogu biti pretežito zabavnog sadržaja, uz manju količinu edukativnog sadržaja, npr.: *Disney*, *Barbie*, *Mickey Mouse*, *Peppa pig* i sl. Ti časopisi namijenjeni su za vrtićki i predškolski uzrast djece, te se najčešće uz njih dobije i neki poklon.

2.1.2. Televizija

Televizija je u današnje vrijeme jedan od najutjecajnijih medija, razvila se kao medij koji ima vlastiti jezik u kreativnom i informativnom programu. Riječ televizija dolazi od grčke riječi *tele* što znači na daljinu i latinske riječi *visio* što znači pojava/prikaz. Djeca češće provode vrijeme gledajući televiziju nego u igri s vršnjacima. Televizija danas ima veliku ulogu u životu djece, kao i u životu odraslih. Može se reći da je djeci televizija postala uređaj koji stvara pozadinsku budućnost i preokupira ga tijekom svakodnevnih aktivnosti, npr.: gledaju televiziju kada doručkuju ili večeraju. Također, roditelji djeci dopuštaju gledati televiziju kao nagradu za nešto što su dobro učinili i sl. Televizija nudi razne zabavne, edukativne, odgojno-obrazovne sadržaje i obitelj se često okuplja ispred televizora kako

bi pogledali zajedno neki film i tako proveli svoje zajedničko slobodno vrijeme (Majdenić 2019).

Televizija osim zabavnog sadržaja za djecu nudi i obrazovne emisije. Televizijske kuće stvorile su emisije obrazovnog sadržaja primjerene dječjoj dobi. Televizijski program kojemu je cilj pružanje znanja, poučavanje, proširivanje spoznaja i poticanje razvoja sposobnosti smatra se obrazovnim televizijskim programom. Primjeri obrazovnih emisija za djecu su: *Mali znanstvenici* je emisija koju producira RTL Kockica u kojoj djeca gledaju razne izvedbe pokusa, koje mogu izvesti i kod kuće te naučiti nešto iz njih. Zatim emisija *Vremeplov*, koju također producira RTL Kockica, čiji su sadržaji emisije o povijesnim događajima. Obrazovna emisija *Školski sat* koju emitira HRT 2 sadrži sadržaj pomoću kojeg djeca uče o različitim činjenicama koje ih u svijetu okružuju. Pomoću obrazovnih programa i sadržaja djeca na zanimljiv i njima zabavan način uče nešto novo što obogaćuje njihov um (Majdenić 2019).

2.1.3. Radio

Radio je medij koji elektronski prenosi zvukove, te je zbog toga isključivo auditivni ili slušni medij. Riječ radio dolazi od latinske riječi *radius* što znači *zraka*. Pomoću mikrofona, sredstava tonske obrade, odašiljača i prijamnika, radio obavještava slušatelje o raznim informacijama i zadovoljava njihove zabavne, kulturne i druge potrebe. Radio je prilagođen svim dobnim skupinama kako bi ga mogli slušati i mlađa i starija populacija. Putem radija možemo slušati razne vijesti i obavijesti, no isto tako i glazbu koja ne zahtjeva potpunu koncentraciju i uz koju možemo obavljati bilo koji drugi posao (Majdenić 2019).

Radio u svom radijskom programu sadrži i radioemisije. Pošto radio raspolaže samo zvukom važan je odabir odgovarajućih zvukova i njihovo izražavanje. Rječnik radija se sastoji od govora, šumova i/ili zvučnih efekata, glazbe i tišine. Govor je jako važan jer je ono osnovno izražajno sredstvo i bitno je kakav je intenzitet, tonalitet i razumljivost glasa jer najčešće te informacije čujemo samo jednom. Zvučni efekti radijskoj emisiji daju dodatan efekt kako ona ne bi bila monotona samo govorom. Radijske emisije prilagođene su svim uzrastima pa tako i djeci, te se za njih produciraju dječje radijske emisije. Dječje

radijske emisije nude bogat program, edukativan i zabavan program. Radijska emisija *Glazbena kutijica* čiji je sadržaj iz glazbenog područja; kako se izrađuju pojedini instrumenti, kako je neki skladatelj živio i sl. *Radioigra za djecu i mlade* je radijska emisija namijenjena djeci od pet do petnaest godina. Sadržaj ove emisije je književnost, tj. predstavljanje djela suvremenih hrvatskih književnika za djecu i mlade, lektirnih naslova, te dramatizacije poznatih klasika dječje književnosti. U izvedbama sudjeluju razni profesionalni glumci, ali i djeca. Radijska emisija *Priča za laku noć* emitira se svaku večer te djecu prije odlaska na spavanje uvodi u čarobni svijet mašte. Odabir priča je raznolik, ali prednost se daje domaćim autorima, poput: Ivane Brlić-Mažuranić, Luko Paljetak, Sanja Pilić i dr., no često se pričaju i strane priče poznatih autora kao što su braća Grimm, Andersen i dr. (Majdenić 2019).

3. MEDIJI, DIJETE I ODRASLA OSOBA

U današnje vrijeme većinu informacija dobivamo putem medija. Također, putem medija komuniciramo s drugim ljudima, učimo i zabavljamo se. Kako kod odraslih, tako i kod djece mediji imaju važnu ulogu u životu. Od malih nogu djeca su okružena medijima koje koriste ljudi iz njihove okoline. Mediji nisu potrebni za razvoj djeteta u njihovim prvim godinama života, no premda da su okruženi medijima, roditelji i obitelj koriste primjerene sadržaje poput dječjih programa kada su oni u blizini. Mediji ne mogu zamijeniti komunikaciju s roditeljima i obitelji. Mediji ne mogu poticati djecu na govor ili razgovarati o osjećajima i emocijama, stoga mediji ne bi trebali biti sredstvo nagrađivanja ili pak kažnjavanja djece. Mlađa djeca bi trebala provoditi manje i kraće vremena s medijima i njima prigodnim sadržajem. Također ih treba zaštititi od neželjenog i neprikladnog sadržaja za njihovu dob, te ih ne puštati da sami koriste medije na dulje vremensko razdoblje (Tomljenović, Ilej i Banda 2018).

Budući da su djeca okružena medijima od samog rođenja, potrebno ih je educirati i o medijskoj pismenosti. Mediji su puni raznih točnih i netočnih informacija, te ih treba pripremiti na sve izazove. Obitelj djetetu daje medije i odlučuje s kojim će se medijima dijete koristiti. Potrebno je da djeca izgrade kritički stav, no tu im moramo pomoći tako da se zainteresiramo za sve što njih zanima, podržati ih u tome, pomoći im kako bi sve savladali. Svatko od nas ima svoje iskustvo s medijima pa tako će imati i dijete, te mu trebamo dati do znanja da je ono važno i da ako zatreba pomoć ima nekoga pored sebe. Djeca su aktivni korisnici medija te ih je važno zaštititi (Ćosić Pregrad 2019).

Medije bi odrasla osoba trebala koristiti s djetetom kako bi mu mogla pomoći. Potrebno je razgovarati s djecom o svim pozitivnim i negativnim stranama korištenja medija. Razgovarati o svemu što ga zanima, igrati igrice, gledati filmove, zabavljati se kako bi dijete steklo neko iskustvo s medijima. Također potrebno je i razgovarati o svim opasnostima poput neželjenog i neprimjerenog sadržaja, neprimjerenog ponašanja drugih osoba, krađe identiteta i slično, naravno sukladno s djetetovim godinama. Također, osim zabavnog sadržaja djecu treba uputiti i u edukativne sadržaje medija. No, ponajprije

moramo biti uzor djetetu kako se koristiti medijima (Nacionalni savjet roditelja za vrtiće, Barnevakten I dr.).

Vještine medijske pismenosti trebali bi svi usavršiti, djeca, mladi, odrasli i stari kako bi smanjili rizike neželjenih, neprimjerenih i lažnih sadržaja. U organizaciji Agencije za elektroničke medije i Ureda UNICEF-a za Hrvatsku održavaju se Dani medijske pismenosti. Cilj projekta je osvijestiti javnost o važnosti medijske pismenosti i osnažiti djecu i mlade (kao i sve građane) za kritičko promišljanje medijskih sadržaja, te pružiti podršku odgojiteljima i nastavnicima u razvoju edukacijskih materijala za medijsko obrazovanje. Odgojitelji, nastavnici, knjižničari i drugi mogli su svoje radionice, predavanja, filmske projekcije i drugo održati u predstojećim mjestima ili online kako bi bili dostupni svima. Također može se preuzeti online program za djecu vrtićke dobi kako bi ih se uputilo u svijet medija. Pokraj obrazovnih materijala u električnom izdanju, izradili su i knjižicu za roditelje i skrbnike „Djeca i mediji“, te slikovnicu „Slikovnice o medijima“ za djecu mlađe dobi. Zbog toga što sve više djece i mladih svoje vrijeme provodi za pametnim uređajima, komuniciraju, razmjenjuju sadržaje putem društvenih mreža potrebno ih je educirati i posvetiti pažnju o sigurnom i odgovornom korištenju interneta (Medijska pismenost 2020).

3.1. Utjecaj medija na život djeteta

Djeca medije koriste od najranije dobi, te uz medije provode i većinu svog slobodnog vremena. Prema istraživanjima djeca provedu 50% više vremena gledajući televiziju, nego bavljenjem drugim aktivnostima poput igre na otvorenom s vršnjacima, družeći se s obitelji, čitajući i sl. Iz dana u dan djeca sve više koriste medije zbog toga što medij postaju naša svakodnevnica. Igra je vrlo važna u djetetovom životu, no i na nju mediji imaju utjecaj. Ideje za razne igre djeca dobiju iz medija, najčešće iz crtanih filmova. Te se igraju igre uloga, raznih scena i radnji vezanih za takav sadržaj (Smajlić i Majdenić 2015).

U suvremenom društvu život je pun brzih promjena koje zahtijevaju nova znanja, sposobnosti, vještine, razvoj kritičkog mišljenja i informatičke pismenosti, te rješavanje

problema. S obzirom na to da su djeca od najranije dobi izložena utjecaju medijskih sadržaja, nužno ih je podučiti kako pristupati medijskim sadržajima. Djeca trebaju što ranije savladati osnove medijske pismenosti, što znači da ih trebaju naučiti upotrebljavati svrhovito, na takav način da iskoriste njihove pozitivne aspekte i da što više izbjegnu negativne utjecaje. Pažljivom uporabom medija, koju trebaju nadgledati odrasle osobe, djeca mogu proširiti svoje socijalne, kreativne, kognitivne i psihičke kvalitete. Uz pomoć medija djeca mogu učiti o globalizaciji, toleranciji i kulturnim različitostima. Mediji nude i sadržaje koji se mogu koristiti u cilju učenja ili razvijanja pojedinih vještina. Koristeći računala (igranje videoigara) i suvremenih medija djeca razvijaju okulomotorne koordinacije. Podupire se razvoj mašte i kreativnosti. Istraživanja pokazuju da informatička tehnologija potiče mentalni proces djeteta, te da ima pozitivan utjecaj na logičko i hipotetsko razmišljanje. Računalo se može koristiti i u svrhu učenja i usavršavanja stranog jezika, zbrajanja i oduzimanja, te drugih matematičkih operacija. Također djeca mogu razviti i poboljšati svoje glazbeno znanje slušajući razne skladbe i melodije određenih instrumenata. Pomoću računala i interaktivnih aktivnosti djeca poboljšavaju svoje kognitivne sposobnosti, koncentraciju i kreativnost. Uz pomoć računala i interneta postoji mogućnost lakšeg učenja na daljinu koje znatno olakšava savladavanje gradiva djeci sa zdravstvenim problemima, ili pak u vrijeme neke pandemije kao što je COVID 19. Za vrijeme pandemije svako dijete je moglo s lakoćom i nesmetano učiti i proširivati svoje znanje neovisno o okruženju. Kako se tehnologija razvija, tako se promijenila i dječja igra. Tehnologija i mediji postali su dio dječje igre. Djeca vole istraživati, te je i tehnologija jedan od predmeta za istraživanje. Prihvatanjem činjenice da mediji utječu na svakog pojedinca, a na djecu puno intenzivnije, možemo utjecati na istraživanje i igru, zaštititi ih od neželjenih i neprimjerenih sadržaja, ali i poticati na razvoj različitih vještina. S druge strane, intenzivno korištenje digitalne tehnologije omogućuje djetetu boravak u virtualnom svijetu koji ima i svoje opasnosti. Neki od negativnih utjecaja su slabljenje sposobnosti pamćenja i slušanja, nesposobnost razlikovanja i odvajanja stvarnog i virtualnog svijeta, te smanjenje socijalne komunikacije. Nedostatak žive komunikacije, licem u lice, uzrokuje gubitak komunikacijskih vještina. Zatim slijedi smanjenje i nedostatak pozitivne slike o sebi i samopouzdanja što se može uvelike odraziti na psihičko zdravlje djeteta. Također, dugi vremenski period ispred ekrana dovodi do

smanjenja tjelesne aktivnosti. Djeca se sve manje kreću, a sve više vremena provode pred ekranom. Također razne opasnosti stoje iza ekrana i na internetu poput zlostavljanja od strane hakera, krađa slika, podataka, virusi i sl. Isto tako treba upozoriti na opasnost od *cyberbullinga*, nasilje koje se događa putem interneta, a u kojem je dijete izloženo napadu i zlostavljanju drugog djeteta ili grupe djece ili vršnjaka. Svaki oblik nasilja pa tako i nasilje preko interneta mogu znatno utjecati na dječje psihičko zdravlje, opće funkcioniranje i pojava o sebi, te dovesti do oblika depresije. Stoga je važno da odrasli, roditelji, obitelji i okruženje djeteta educiraju, upute i upozore dijete o svim pozitivnim i negativnim stranama medija (Đuran, Koprivnjak i Maček 2018).

4. SLIKOVNICA

Slikovnica se ubraja u dječju književnost i možemo reći da je djetetova prva knjiga. Djeca slikovnicu upoznaju već u svojoj prvoj godini života. Slikovnica je namijenjena djeci i njihovim potrebama. Ona je spoj slike i teksta, te upotrebljava likovnu i jezičnu komunikaciju (Majdenić 2019).

Slikovnica također služi i kao poticaj u razvoju govora i jezičnih vještina. Čitanjem slikovnica, ponavljanjem riječi i fraza dijete obogaćuje svoj rječnik. Količina teksta i njegova struktura u slikovnicama ovise o dobi djeteta, tj. kojoj je dobi djeteta ona namijenjena. Ako je dijete mlađe, rečenice u slikovnicama su vrlo kratke i jasne, no kako dijete odrasta rečenice postaju duže, složenije i povećava se broj riječi (Martinović i Stričević 2011).

Narančić Kovač prenosi riječi B. Bader koja slikovnicu definira ovako: „Slikovnica je i tekst, ilustracije i cjelokupni dizajn, ona je proizvodni i komercijalni predmet, socijalni, kulturalni i povijesni dokument i naposljetku, djetetovo iskustvo. Kao umjetnički oblik ona podrazumijeva međuovisnost slika i riječi, na istovremenoj pozornici dvostranice, kao i dramu okretanja stranica“ (Hameršak i Zima 2015, str 164). U slikovnici je vrlo važno međudjelovanje verbalne i likovne dimenzije. Također jedan od važnih pojmova definicije slikovnice je dječja recepcija tj. dječje „čitanje“ slikovnica i dječja vizualna recepcija slikovnice. Dječja vizualna recepcija slikovnice se odnosi na djetetovo gledanje slikovnice/slika, proučavanje, listanje stranica i sl. Sve to što u suštini nema obrazovnu i kultiviranu svrhu. Dječje samostalno čitanje se odnosi na dijete koje je polupismeno ili pismeno te može slikovnicu čitati samo. No, postoji i model dvojnog ili dvostrukog čitatelja koji se ostvaruje u trenutku kada dijete i odrasla osoba čitaju zajedno. Narančić Kovač upozorava na teorijski model transmedijacije L R S te ga prepoznaje produktivnim za razmatranja slikovničkoga čitanja. Prema riječima Narančić Kovač Sipe se ne zadržava na definicijama koje proizlaze iz razlika između sudionika čitanja i njihove dobi, već se on usmjerava prema načinima čitanja slikovnice koji su neovisni o dobi djeteta. Na taj način razlikuje tri strategije: prebacivanje pozornosti između slika i teksta, zatim interaktivnost

koja se odnosi na odabir redosljeda čitanja na pojedinoj stranici ili dvostranice tj. na podjelu pozornosti između dva značajna sloja slikovnice i operativno čitanje koje je karakteristična čitateljska strategija kada se govori o slikovnicama. Također, važan pojam definicije slikovnice je i određen njenom fizičkom pojavnošću tj. predmetom knjige što je i oblik u kojem se slikovnica pojavljuje, u fizičkom predmetu knjige je u jednakoj mjeri definiran paratekstualnim obilježjima i knjižnim sadržajem. Parateks se odlikuje dvomedijski, kao likovni (grafičko oblikovanje naslovnice, dizajn naslovnice, prvih stranica i knjižnog bloka) i tekstualni dio (ime autora, naslov i dr.). Prema Hameršak i Zima (2015), Bader u kontekstu fizičke pojavnosti slikovnice u spomenutoj definiciji napominje „dramu okretanja stranica“ koja se odnosi na napetost slikovnice koja se uspostavlja u njenoj cjelini.

4.1. Funkcije slikovnice

Slikovnica ima mnogo funkcija koje se podudaraju s potrebama djeteta. Pet funkcija slikovnice, a to su: informacijsko-odgojna funkcija, spoznajna funkcija, iskustvena funkcija, estetska funkcija i zabavna funkcija (Čačko 2000).

Informacijsko-odgojna funkcija slikovnice usmjerena je na postavljanje pitanja sebi i/ili roditeljima. Pomoću slikovnice djetetu je lakše objasniti kako razumjeti neke veze, odnose i promjene među stvarima i pojavama. Dijete počinje shvaćati da je slikovnica, odnosno knjiga, izvor nečeg novoga, izvor znanja iz kojega je poželjno učiti. Isto tako kroz slikovnicu dijete uči razvijati mišljenje (sintezu, analizu, usporedbu, uopćavanje, apstrakciju) (Čačko 2000).

Spoznajna funkcija slikovnice odnosi se na provjeru znanja i spoznaja o stvarima, pojavama i odnosima, te dijete na taj način dobiva sigurnost da su njegova iskustva i spoznaje ispravni, te stav primjeren (Čačko 2000).

Iskustvena funkcija slikovnice usmjerava na interakciju s roditeljima i okolinom, razmjenu iskustava i znanja. U prošlosti su djeca od malena prema svojim sposobnostima i mogućnostima pomagali i radili s roditeljima. Međutim, u današnje su vrijeme usmjereni

na druge izvore znanja i iskustava. Djeca mnoge stvari doznaju iz medija kao što su televizija, knjige ili pak CD-rom, stoga slikovnica predstavlja dragocjeni izvor iz kojeg dijete uči i spoznaje o novim iskustvima o kojima razgovara s roditeljima i okolinom (Čačko 2000).

Estetska funkcija slikovnice usmjerena je na dječji estetski doživljaj knjige i njegov razvoj. Dijete će posegnuti za vizualno lijepom knjigom, pri čemu veliku ulogu i tome igraju grafički i likovni aspekt slikovnice, te je to najčešći razlog zbog kojeg se odabire određena slikovnica. Takva slikovnica na dijete ne ostavlja hladan utjecaj na svijet već budi u njemu razne emocije i osjećaje (Čačko 2000).

Zabavna funkcija slikovnice, iako među zadnjima navedenima, smatra se jako važnom jer ima presudnu ulogu u tome hoće li se ostvariti ostale funkcije. Dijete se treba zbliziti s knjigom kroz igru, zabavljati se s njom kako ne bi ti trenuci bili dosadni ili čak da ne dođe do odbojnosti prema knjigama. Dijete kroz igru najlakše proširuje i stječe novo znanje (Čačko 2000).

4.2. Vrste slikovnice

Slikovnicu se s obzirom na njezine značajke može podijeliti na različite načine, a za potrebe ovoga rada izdvojene su dvije. Prva podjela je odnosi se na primjerenost dobi djeteta, a druga podjela za kriterij prema načinu prezentacije sadržaja (Majdanić 2019).

Kod primjerenosti slikovnice dobi djeteta možemo dob predškolskog djeteta podijeliti na tri stupnja po kojima i odabiremo slikovnice. Prvi razvojni stupanj obuhvaća djecu od prve do druge godine koja u većini slučajeva koriste slikovnice bez teksta. Zatim drugi razvojni stupanj obuhvaća djecu od druge do četvrte godine koja koriste slikovnice s vrlo malo teksta primjerenog njihovoj dobi. Treći razvojni stupanj obuhvaća djecu od četvrte do šeste godine koja koriste slikovnice s idealnom količinom teksta i slike (Majdanić 2019).

Druga podjela slikovnice je prema načinu prezentacije sadržaja, a to su: slikovnice bez teksta, slikovnice s vrlo malo teksta, slikovnice s kraćim poučnim tekstovima, slikovnice s

kratkim poučnim pričama iz života djece, slikovnice s umjetničkim autorskim tekstovima, te slikovnice – bajke (Majdenić 2019).

Podjela slikovnica po vrsti koju navodi Matulka (2008) su: slikovnice za početne čitače, slikovnice koje se vezuju uz određeni koncept, slikovnice u digitalnom formatu, slikovnice igračke, te slikovnice u stihovima.

Slikovnica za početne čitače, prema Matulki (2008) je slikovnica koju djeca mogu lako čitati sama ili uz malu pomoć odraslih. Digitalne se slikovnice u recentnim radovima zbog prednosti kojih pružaju za učenje čitanja, spadaju u slikovnice za početne čitače.

Slikovnice koje se vezuju uz određeni koncept, prema Matulki (2008) mogu poslužiti za upoznavanje brojeva, oblika, slova, veličina, boja, a postoje i slikovnice kombiniranog koncepta. Ove slikovnice nisu zamjena za primarno iskustvo, ali ipak mogu doprinijeti učenju.

Slikovnice u digitalnom formatu, prema Matulki (2008) pojašnjene su u podjeli kroz brojnost i složenost sastavnica, koje utječu na proces publiciranja i kretanja. Također Hoffman i Paciga ističu složenost digitalne forme koja uz značajke odlike tradicionalne slikovnice uključuje interaktivne sastavnice, animacije i korištenje tehnologije. Također u razumijevanju odlika digitalnih slikovnica, važna je i podjela koju navode Yokota i Teale temeljenu na koracima u razvoju digitalne slikovnice: 1- skeniranje cjelovite tiskane slikovnice, 2- pretvaranje slikovnice u filmski oblik, 3- mijenjanje oblika slikovnice dodavanjem sastavnica karakterističnih za digitalni svijet, 4- dodavanje interaktivnih sastavnica, uključujući i igre koje proširuju cijelu priču (Batarelo Kokić 2015, str. 380).

Slikovnice igračke sve su zastupljenija vrsta slikovnice, a ulazak igračke u slikovnicu je prepoznatljiv po upotrebi slikovnice tj. po vrsti interakciji s djetetom. Prema Matulki (2008) ovakve slikovnice zahtijevaju djetetovu interakciju. Možemo reći da su uvod u dječje čitanje. U podvrsti slikovnice igračke možemo izdvojiti tiskane slikovnice sa sastavnicama za pomicanje, koje se dijele u četiri kategorije: 1- kartonske slikovnice (*bord books*) koje su izrađene od kartona, te imaju zaobljene rubove; 2- trodimenzionalne slikovnice (*pop-up books*) su slikovnice trodimenzionalnog oblika čije se stranice podižu kada se otvore; 3- preklopnice (*flap books*) sadrže preklope koji prekrivaju određeni dio slike; 4- slikovnice

s izrezima (*cut-out books*) poneki dijelovi su izrezani kako bi se priča poboljšala, neki se dijelovi skrivaju te se poslije otkrivaju.

Slikovnice u stihovima, prema Matulki (2008) sadrže poeziju, brojalice, uspavanke i druge tekstove s rimom. Ono nešto što čini „stih“ je njegov oblik, bilo zapisano u strofi ili u formalnim linije, pomoću tehnike metar, metafora, rima ili poredba. Slikovnice sa stihovima, igrama riječi i rimama pozivaju djecu na dovršavanje stihova i izmišljanje riječi.

4.3. Slika i tekst slikovnice

Slika i tekst u slikovnici su jednako važni i trebaju biti povezani. Približno dvije trećine slikovnica su pisane u poeziji, petina njih pisana je u prozi, a jedna desetina slikovnica sadrži vrlo malo teksta ili su bez teksta. Putem slike komuniciramo sa slikovnicom. Slika nije samo slika, već je simbol. Važno je da su slike s vrlo visokog likovno-umjetničkog dometa kako bi bile što jasnije. Slike tj. likovni sadržaj treba prenijeti osnovnu informaciju stoga slike trebaju biti jednostavne, bez nepotrebnih i pretjeranih detalja, bez kiča, te primjerene veličine i primarnih boja. No, one ne trebaju i ne smiju djetetu otkriti cijelu radnju slikovnice, njihov cilj nije ispričati cijelu priču; već svojim slikama i simbolima dijete uvesti u radnju, da ono priču doživi, zamisli pomoću slika i mašte i tako potaknuti dijete za daljnje čitanje. Iako slika djetetu ostaje duže u pamćenju nego sama riječ, no to ne znači i ne smanjuje vrijednost i važnost teksta u slikovnici. Najprikladnije i najkvalitetnije je da je tekst ravnopravan sa slikom. Rečenice trebaju biti jasne i sažete, bez nepotrebnih detalja kako bi potaknule djecu na zamišljanje i maštanje, te stvaranje vlastite priče. Također u rečenici ne bi trebalo biti više od pet riječi, te strukture rečenice bi trebale biti jednostavne ili jednostavne proširene. Naravno dopuštaju se i složene rečenice, tj. nezavisno složene. Tekst u slikovnici ima mnogo zahtjeva kojih bi se trebao pridržavati, a to su: jezična ispravnost i čistoća, prikladan obujam i sadržajna punoća, te jednostavnost govora. Tekst slikovnice treba prenositi vrijednosti društva, kako bi dijete znalo i moglo razlikovati dobro od lošeg (Majdenić 2019).

5. SLIKOVNICE O MEDIJIMA

Postoje slikovnice raznih vrsta i tematika, pa tako i slikovnice o medijima, internetu, televiziji, igricama i sl. U ovome odlomku ću analizirati šest slikovnica. Djeca u „Slikovnici o medijima“ otkrivaju kako se razlikuje njihov svijet od svijeta medija, dok u slikovnici „Sigurni s Neticom“ otkriva koje se sve opasnosti nalaze na internetu i kako mogu ostati sigurni. Zatim u slikovnicama „Vitez Akul i kralj koji se preigrao“ i „Kako je pas postao super junak“ će dobiti sliku o pretjeranom igranju igrica, te kako to može utjecati na njih i na njihovu okolinu. U slikovnicama „Medvjedići i previše televizije“ i „Tigrić Jakov i pa-pa televizoru“ moći će dobiti jasniju sliku što sve mogu raditi bez da pretjerano sjede ispred televizije i gledaju televizijske programe.

5.1. Slikovnica o medijima

Slikovnica o medijima je kratka slikovnica pomoću koje djeci možemo približiti medijsku pismenost. Slikovnica sadrži 20 stranica u pisanom obliku, te 13 u elektroničkom obliku. Namijenjena je djeci predškolske dobi, odgojiteljima, roditeljima i skrbnicima. Izrađena je u svrhu edukacije djece o medijskoj pismenosti, a pokrenuli su je Agencija za elektroničke medije i UNICEF. Autorica slikovnice je Alma Čakmazović, ilustratorica je Petra Zlonoga, a dizajner Branimir Lazanja.

Slikovnica započinje jednim vrlo jednostavnim pitanjem i zanimljivom rečenicom kako bi se dijete zainteresiralo za čitanje slikovnice, zna li ono što su mediji i da se svijet medija razlikuje od njegovog svijeta, te se dijete poziva da otkrije kakva je to razlika. „Dotakni kažiprstom vrh svog nosića. Jesi li? Osjećaš li dodir?“ (Čakmazović 2018) nakon ovih rečenica i pitanja dijete će dotaknuti svoj nos i osjetiti ga osjetilom dodira. Te dalje kroz tekst dijete istražuje svoj nos, nosnice, strujanje zraka kako diše i sl. Zatim se u slikovnici nalazi slika nosa, te se traži od djeteta da ono zažmiri i dodirne taj nos, da li ga osjeti ili osjeti samo ravan papir. Iznose se jednostavni zaključci da dijete ne može opipati taj nos

sa slike što piše i u tekstu. Slijedi snimka nosa, „... možeš napraviti kratki film o nosiću: dotakni ga...“ (Čakmazović 2018), te nakon snimanja dijete pogleda snimku i dodirne nos na ekranu. Ne može ga osjetiti, ni opipati zbog toga jer to nije njegov nos već snimka njegovog nosa. Na sljedećoj stranici se nalazi simbol srca, dijete najprije stavlja ruku na svoje srce, pa zatim na slikovnicu. Pita ga se da li ono kuca kao njegovo, a ono će odgovoriti da ne može kucati kao njegovo, zato što je to slika srca. Simbol ili znak se koriste u medijima kako bi smo nešto označili. Srce još označava i ljubav, te se djetetu postavlja pitanje je li isto osjetiti ljubav ili samo pročitati riječ ljubav. Objašnjenjem da je ljubav ono što osjeća, a crteži i riječi su samo simboli ljubavi. Te se kroz ovu slikovnicu djetetu prenosi poruka da u stvarnome svijetu su stvarni osjećaji, živeće stvari, dok su u medijima to sve samo simboli i znakovi.

Odnos i povezanost slike i teksta u slikovnici je vrlo dobra. Slike prate tekst, što je napisano tako je i ilustrirano.

SLIKA 1: Prikaz primjera odnosa slike i teksta

Stil i jezik teksta su vrlo prikladni dječjem uzrastu, također gramatički je točno napisan. Pisan je u kratkim i malim odlomcima pomoću kojih možemo zastati, napraviti kratku stanku kako bi dijete odgovorilo na pitanje ili nekim svojim osjetilom istražilo zadanu radnju. Određene riječi u rečenicama su naglašene tj. napisane velikim slovima kako bi se dao naglasak na njih. Tekst je kvalitetan, smislen, jednostavn bez nepotrebnih riječi i opisa, te je povezan kroz cijelu slikovnicu. Vrlo dobro se klapa u ilustracije, te smatram da je umjetnički povezan. Tekst je prigodno uočljiv, ne iskače i nema velikog kontrasta između slike i teksta. Slike tj. ilustracije su jednostavne, velike, blagih boja, lako uočljive, te su primjerene dječjoj dobi. Slikovnica je vrlo jednostavna za čitanje, te smatram da bi se djeci svidjela. Nije dosadna i monotona, dapače uz slikovnicu puno komuniciramo s djecom. Djeci bi bila zabavna zato što aktivno sudjeluju u slikovnici, te nisu samo pasivni slušaoci. Uz slikovnicu djeca obogaćuju svoj rječnik i svoje znanje. Novi pojmovi koji se spominju i opisuju u slikovnici su: slika, snimka, znak i simbol koji su također i definirani u slikovnici.

5.2. Sigurni s Neticom

Sigurni s Neticom je digitalna slikovnica za djecu o sigurnosti i zaštiti na internetu. Slikovnica je izrađena u svrhu dječje edukacije o sigurnosti i zaštiti na internetu, za javnu medijsku kampanju „Klik vrijedan sigurnosti“ koju provodi Centar za nestalu i zlostavljenu djecu u suradnji s Agencijom za odnose s javnošću Mediahint.

Muha Netica je došla iz vrtića te je odlučila posjetiti svoje prijatelje. Najprije je otišla kod psa Pere. Pero je slušao glazbu na YouTubeu. Netici i Peri je slušanje glazbe zabavno, no nakon nekoliko trenutaka šarena reklama sa veselom glazbom i natpisom „klikni ovdje“ prekida njihovu pjesmu. Pero je odmah poželio kliknuti i saznati što je, no Netica ga je odmah zaustavila i rekla mu je da možda nešto opasno, poput virusa ili neprimjerenog sadržaja. Pero se složio da ne bi trebao kliknuti te da je najbolje da pozove roditelje kako bi uklonili reklamu. Roditelj je došao i ugasio reklamu. Mogao je preskočiti reklamu ili pak prijaviti neželjeni sadržaj. Ubrzo su Netica i Pero ponovo uživali u videu. Zatim je Netica

otišla kod prijateljice mace Mare koja je igrala igrice na svom pametnom telefonu. Maca Mara igrala je igricu u kojoj se skupljaju zlatnici i dijamanti, igrica je objema bila zabavna. No ubrzo su ostale bez energije u igrici, te je iskočio prozorčić kako mogu kupiti energiju i nastaviti dalje s igrom. Naravno maca Mara je odmah htjela kupiti, ali Netica ju je upitala je li sigurna da se ne koristi pravi novac na što je Mara rekla da se pravi novci ne koriste u igrici. Na ekranu je pisalo „Sa Vašeg računa skinuto je 20 kn“. Mara je malo uspaničila te pitala Neticu što da učini jer nije znala da se radi o pravim novcima. Netica je postupila ispravno i rekla da pozove mamu, te da joj objasni što se desilo. Marina mama nije bila baš sretna time što su učinile, ali joj je bilo drago da su objasnile situaciju. Upozorila ih je da nikada ne klikaju na takve gumbе za kupnju iz razloga što se koriste pravi novci i ne samo to već mogu upasti i u neke neprilike. Također odmah kada im se pojavi nešto na ekranu, a ne znaju što učiniti najbolje je pozvati odraslu osobu i pitati za pomoć. Zatim je Netica otišla kod prijatelja zeca Zdravka koji se zabavljao na Snapchatu. Netica i Zdravko su se jako zabavljali, ali njihovu zabavu je prekinula ružna poruka od lisice Lise. Rugala se njihovim slikama, te im nije govorila lijepе riječi. Osjećali su se povrijeđeno, a htjeli su se samo zabaviti. Objasnili su lisici Lisi da njezino ponašanje nije lijepo, te da su se oni htjeli samo zabaviti, ali se sada osjećaju povrijeđeno zbog njenog ponašanja. No to Lisu nije spriječilo da stane s uvredama. Tada su Zdravko i Netica odlučili pozvati tatu od zeca Zdravka kako bi im pomogao jer nisu znali što napraviti. Tata ih je pohvalio da su napravili ispravnu stvar što su ga pozvali i rekli što se desilo. Također im je rekao da pozovu besplatni broj ukoliko odrasla osoba nije u blizini. Netica je odlučila posjetiti ovčicu Otto. Otto gleda crtiće i Netica mu se sa veseljem pridružila. Crtić im prekida prozorčić na kojem je pisalo „Klikni me“. Otto je odmah kliknuo, no to nije bila ispravna odluka. Na ekranu se prikazao neželjeni i neprimjereni sadržaj. Netica se sjetila riječi koje je rekao Zdravkov tata i odmah nazvala besplatni broj i objasnila što se dogodilo. Kada su ugasili prozorčić nastavili su sa crtićem. Netica zatim odlazi kod svinjice Pegi. Odmah je vidjela da je Pegi zabrinuta i da nešto nije uredu. Pegi je bila u panici i strahu. Igrala je igricu preko maminog Facebooka, te joj se javio jedan igrač koji joj je najprije slao alate kako bi lakše riješila igricu, no ubrzo je tražio i druge stvari koje nisu bile vezane za igricu. Tražio je da se slika i htio je da se nađu negdje uživo. Pegi nije poznavala tog igrača, te nije bila sigurna da li je mamin prijatelj ili samo igrač s kojim igra igricu. Netica je odmah rekla da pozovu Peginu

mamu i da će ona znati kako to prijaviti. Netica je imala uzbudljiv i pomalo uzburkan dan. Na internetu se s prijateljima htjela samo zabaviti no opasnosti su ih vrebale sa svih strana. Bili su pametni i ispravno su postupili, kada je došlo do opasnosti odmah su se obratili odrasloj osobi za pomoć.

U slikovnici odnos slike i teksta je vrlo dobar. Slike i tekst su smisleni i dobro ukomponirani. Slike su povezane s tekстом, te ništa ne odskače. U tekstu nema gramatičkih pogrešaka, razumljiv i prilagođen je dječjoj dobi. U tekstu među likovima nalazimo na edukativni dijalog prijatelja. Tekst je jednostavan, prilagođen, bez nepotrebnih riječi opisivanja i razumljiv. Slike su preko cijele stranice, a tekst je uklopljen među slikama, naznačeno je što koji lik govori. Također boje su jake i šarene, no ipak dobro umjetnički uklopljene uz tekst. Tekst je dobro naznačen i uočljiv. Slikovnica je edukativnog sadržaja, dijete mnogo toga može naučiti. Dijete iz slikovnice uči nove pojmove, te na taj način obogaćuje svoj rječnik, ali i kako se nositi i reagirati u određenim takvim i sličnim situacijama koje su za njih opasne. Naime u današnje doba skoro svako dijete na neki način ima doticaj s internetom, te ih je važno educirati o raznim opasnostima i kako reagirati kada im se nešto poput ovoga u slikovnici desi. U slikovnici su prikazane svakidašnje situacije s kojima se sigurno odrasli mogu poistovjetiti, a kamoli djeca.

5.3. Vitez Akul i kralj koji se preigrao

Autorica slikovnice vitez Akul i kralj koji se preigrao je Andrijana Martić, a ilustratorica Ivana Guljašević Kuman. Slikovnica govori o kralju koji je bio previše okupiran igranjem igrice, a ne kraljevstvom i svojim nasljedstvom, te je vitez Akul krenuo u avanturu spašavanja kraljevstva i kralja.

Na dvoru kralja Franca živio je vitez Akul. Bio je hrabar, snažan i velik vitez kojeg je kralj izabrao za osobnog čuvara. Kralj je bio neobičan i pomalo nestašan i trebao je pomoć oko kraljevstva. Kralj Franc je najviše od svega volio igrati igrice i gdje god da je pošao cijela oprema za igranje je išla s njim. Sluge su morale nositi mobitel, punjače, televizor, tablet, laptop i razne konzole za kraljem, po cijelome kraljevstvu da se slučajno nešto ne isprazni

ili ugasi. Kada bi se igrlica ugasila kralj bi bo jako ljut i nervozan. Vitezu Akulu nije bilo lako hodati među svim tim žicama i kablovima i paziti da netko ne bi pao. Kralj bi se od silnog igranja igrlica na kraju dana toliko umorio da je čak i zaspao igrajući, a nitko se nije usudio ugasiti igrlicu koju je igrao. Pošto je kralj zanemarivao kraljevstvo vitez Akul je vodio brigu o svemu što se u njemu događa. Nakon nekog vremena vitez je shvatio da koliko god da bi se trudio održati kraljevstvo od jedne stvari nije ga mogao spasiti, a to je nasljedstvo. Kralj Franc se nije mislio ženiti što znači da kraljevstvo ne bi imalo nasljednika, te bi propalo. Kada su jednog divnog dana kralj Franc i vitez Akul odmarali u vrtu, vitez je skupio hrabrosti i pitao je kralja ima li u planu ženidbu, obitelj i dijete kako bi kraljevstvo dobilo nasljednika i ostalo sigurno. No to se pitanje kralju nije svidjelo ni najmanje, počeo je odmah vikati kako nema vremena za to pokraj svih igrlica, tražiti ženu i organizirati vjenčanje. Vitez je shvatio da kralj misli ozbiljno i tada se stvarno uplašio što će se desiti s kraljevstvom. Također je shvatio da je njegov kralj ovisnik o igricama, te da ga više ništa osim igrlica ne zanima. Ne zanima ga da li je vani kiša ili sunce, gdje su njegovi prijatelji i što rade, što se zbiva u kraljevstvu i da li će ono imati nasljednika. Vitez Akul je znao da mu mora pomoći i odlučio je hitno nešto poduzeti. Najprije je organizirao bal. Sve djevojke iz kraljevstva će biti na jednome mjestu, te se nadao da će kralj ondje naći buduću ženu za sebe. Vitez je bal dugo pripremao, dvorana je sjajila, bila je puna svjetlucavih ukrasa, ma baš kako i treba biti na kraljevskom balu. Djevojke su bile dotjerane i nije se znalo koja je ljepša od koje, napokon je i stigao kralj. Kralj Fran došao je na bal, ali ni jednu djevojku nije zamijetio, bio je okupiran igranjem igrlica. U dvorani je bilo mnogo ljudi, a kralj je vukao za sobom kablove koji su bili po cijeloj dvorani. Svi su se stalno spotali preko njih kada su hodali ili plesali. Kralju se nije svidjela buka te je glasno počeo vikati da se svi stišaju, te da su mu dosadni s plesom i smijehom. Glazba je utihnula i svi su tužno gledali u kralja, te su se počeli pomalo razilaziti. Nakon neuspješnog bala vitez Akul je odlučio da nema druge i da će morati poduzeti nešto strašno. Znao je da će kralj zbog toga biti jako ljut, ali je to učinio zbog njega i njegovog kraljevstva. Usred tamne noći vitez se išuljao iz dvorca i krenuo puteljkom kroz šumu. Uz sebe je imao mač i svjetiljku te je hrabro išao prema kolibi. Kada je došao do kolibe tiho je rekao „Smetalo prometalo“ i vrata su se otvorila. Lozinku za ulazak u kolibu samo su znali vitez Akul i hakerica Mia. U kolibi se nalazilo mnogo računala koji su štitili internet u cijelome kraljevstvu. Vitez Akul je imao plan i znao

je da bi se trebao najprije s hakericom Mijom dogovoriti. Vitez je ispričao i objasnio cijelu situaciju koja se događa u kraljevstvu, te je shvatio da je najbolje da na neko vrijeme isključe internet u cijelom kraljevstvu. Istu noć odlučili su se na tu opasnu odluku, no znali su da je to najbolje što mogu učiniti za svog kralja. Vitez se vratio u dvorac i iščekivao kraljevu reakciju. Sljedeće jutro kada se kralj Franc probudio želio je instalirati novu igricu jer su mu sve stare bile dosadne, no kada je primijetio da nema interneta bio je jako ljut i bijesan. Odmah je pozvao viteza Akula da povjeri što se zbiva. Akul je odlučio priznati što su on i hakerica Mia učinili, te je kralj naredio da ga odmah odvede kod nje kako bi ih kaznio najstrožom kaznom u kraljevstvu. Kada su došli do kolibe, te kada je kralj Franc ugledao Miju odmah je na sve zaboravio, i na internet i na igrice. Mia je bila najljepša djevojka koju je kralj ikada vidio, nije mogao skinuti pogled s nje. Imala je crvenu kovrčavu kosu, pjegice na licu i zelene oči. Kralj je odmah Miju upitao zašto je do sada nikada nije vidio u kraljevstvu, na što je ona bila jako zbunjena jer je mislila kako će kralj biti jako ljut. Hakerica Mia je rekla kao je ona zabrinuta za njegovo zdravlje i da je nikada nije vidio jer ona svoje dane provodi pred ekranom. Kralj joj je obećao da nju i viteza Akula neće smjestiti u zatvor ukoliko ona pristane izaći tri večeri za redom na večeru s njim. Mia je odmah pristala, samo kako bi izbjegla kaznu. Sljedeće jutro kada se kralj probudio njegove misli nisu bile usmjerene na igrice već na Miju. Kralj je bio zabrinut jer nije znao što napraviti i kako se ponašati na večeri s Mijom jer nikada nije izašao sa djevojkom. Odmah je pozvao viteza Akula da mu pomogne. Jedne je večeri kralj mislio da je spreman i poslao je kočiju po Miju. Odveo ju je u najljepšu kraljevsku dvoranu na večeru, bio je sav ponosan i očekivao je da će Mia biti oduševljena kočijom, hranom i dvorcem, ali ona kao da to nije ni primijetila. Jedino ju je zanimalo kako kralj provodi dane bez igranja igrica. Rekao je da mu je u početku bilo jako teško i da je svakoga dana igrao sve manje i manje. Umjesto igranja igrica igrao se sa svojim psom, trčao je i vozio bicikl, upoznao bolje sve ljude u kraljevstvu i vidio što im treba. Te smatra da će mu to pomoći da bude bolji kralj. Mia i dalje nije znala zašto kralj želi da baš ona dolazi kod njega na večeru, ali je bila sretna zbog njega. No, kralj je primijetio da je Mia nervozna i brzo je završio večeru, te je svatko otišao svojoj kući. Sljedeći dan kralj nije znao kako popraviti prvi dojam, te je mislio da će biti bolje ako on sam dođe po Miju na bijelome konju. Kralj je u mnogim bajkama čitao kako je to romantično te je odlučio i on pokušati. Ali opet Mia nije bila oduševljena, te su i

tu večer pojeli večeru, kratko razgovarali i razišli se. Kralj je bio jako tužan, bio je uvjeren što god da učini neće zadiviti i oduševiti Miju. Zbog toga se treću večer nije ni trudio za djevojku u koju se zaljubio. Samo ju je pozvao da zajedno prošeću kraljevskim vrtom. Mia je tim pozivom bila oduševljena, jer joj je bilo jako naporno sjediti u dvorani pune kiča. Za vrijeme šetnje kralj Franc je Miji pokazao svoj vrt i krenuo pričati o svome djedu. Pričao je kako ga je on vodio na rijeku učiti pecati kada je bio mali. Kada je pričao o djedu i svome djetinjstvu sreća u njegovim očima bila je sve veća i veća, što se Miji jako svidjelo. Kralj je primijetio promjenu u njoj i odlučio je Miju odvesti na sva mjesta gdje je njegov djed njega vodio kada je on bio mali. Zajedno su išli na livadu, potok, planinu, u park i šumu. Nakon nekog vremena kralj je odlučio zaprositi Miju i ona je pristala. Kralj Franc i hakerica Mia uživali su jedno s drugim, družili su se i provodili vrijeme sa svojim prijateljima, putovali su, čitali su knjige i pisali pisma. Zajedno su išli na plesove, balove, rođendane i sva događanja. Ponekad je kralj odigrao najdražu igricu, ali internet mu je više služio za važne stvari i događanja u kraljevstvu. Od kada je kralj Franc postao najbolji kralj i sve obaveze radio sam, vitez Akul imao je puno slobodnog vremena, te je počeo igrati igrice baš poput kralja. No, kralj je odlučio ugasiti internet u cijelome kraljevstvu, jer je jako volio svog viteza Akula i nije ga htio izgubiti.

Teksta u slikovnici ima nešto više i sama slikovnica je malo duža, te smatram da je primjerena za predškolsku dob. Tekst je razumljiv i prilagođen djeci, bez gramatičkih pogrešaka i bez nepotrebnih riječi. Također, tekst je pisan u malim odlomcima te je lako za čitanje. U tekstu likovi razgovaraju jedi s dugima, te nema puno likova kako bi djeci bilo lakše shvatljivo. U slikovnici su tri glavna lika, kralj Franc, vitez Akul i hakerica Mia koji su različito ilustrirani i lako prepoznatljivi. Stranice nisu previše šarene, već su jednostavnih boja. Slikovnica je vrlo zanimljiva te ima svojih zapleta, što je čini napetijom.

5.4. Kako je pas postao super junak

Slikovnicu Kako je pas postao super junak izradila su djeca 2.b razreda osnovne škole Fausta Vrančića Šibenik. Slikovnica je izrađena u okviru obilježavanja Dana medijske pismenosti 2022. godine, te je slikovnica prilagođena dislektičarima.

Djevojčica Laura je za svoj 8. rođendan od roditelja za poklon dobila mobitel. Bila je sretna jer će napokon moći igrati igrice na svome mobitelu. Laura je sretna igrala igrice na mobitelu cijeli dan, a njezin pas Maks ju je tužno gledao i čekao je svoju šetnju. Sljedeći dan Laura je bila zauzeta igranjem igrica na svome mobitelu te nije ni primijetila da joj je Maks donio lopticu da se igra s njim. Maks je čak Lauru vukao za hlače, no ona ga nije doživljavala. Lauru su prijatelji zvali da se igra s njima, ali ona nije imala vremena. Čak joj je i djed rekao kako bi se trebala igrati s prijateljima i sa svojim psom, ali Laura nije slušala i samo je htjela igrati igrice. Maksu je bilo dosadno pa je pročitao strip o super junacima, želio je imati super moći kako bi Lauru naveo da se igra s njim. Maks se napokon sjetio, stavio si je plašt i uzeo je Lauri mobitel iz ruke. Laura je trčala za Maksom samo da dohvati svoj mobitel. Laurini roditelji su ulazili u kuću, a Maks je s mobitelom otrčao van i Laura za njim. Trčali su ulicama grada sve do parka. Kada su došli u park ondje su bili svi Laurini prijatelji koji su joj se jako razveselili. Oni su se u parku igrali cijelo popodne, te je Laura tada shvatila da su joj prijatelji jako nedostajali i da njih mobitel ne može zamijeniti.

Ovu slikovnicu ilustrirala su djeca osnovne škole. Likovi su jasno prepoznatljivi, te su boje usklađene. Tekst je optimalan i dobro je uklopljen uz ilustracije, te su ga također osmislila djeca. U tekstu nema suvišnih riječi, lako je čitljiv i prilagođen je djeci s disleksijom.

5.5. Medvjedići i previše televizije

Slikovnicu Medvjedići i previše televizije napisali su Stan i Jan Berenstain. Naslov originala je The Berenstain Bears And Too Much TV. Ilustrirala je Marina Leskovar Grubišić, a s engleskog je prevela Dubravka Petrović.

U Zemlji medvjeda na kućici na stablu Mama Medvjedić je spremala obrok za Bracu i Seku kada se vrate iz škole. Kada su Braco i Seka Medvjedić došli kući trkom su iz kuhinje uzeli mlijeko i kekse i upalili televizor. Mama Medvjedić je odmah pomislila da njezini medvjedići previše gledaju televiziju. No, kada je poslije došao i Tata Medvjedić i sjeo pred televizor, Mama je odmah znala da je u pravu. Nije znala kako je došlo do toga da njezina obitelj toliko puno gleda televizor. Možda je sve počelo od kad su kupili novi i veći televizor, ili pak kada je Tata postavio na vrh njihovog stabla veliku antenu koja može hvatati sve televizijske programe svijeta. Iako se nije točno znalo koji je razlog, ali je jedno bilo sigurno, a to da obitelj Medvjedić sve više i više gleda televiziju, a sve manje i manje se bavi ostalim stvarima kao i prije. Kada bi večerali Medvjedići bi obično razgovarali i večerali, no sve se promijenilo sada su samo sjedili i večerali. Isto tako prije su izašli vani uživati i igrati se, ali sada su bili previše zaokupljeni gledanjem zabavnih televizijskih programa. Kada su tog dana večerali i završili s večerom Braco i Seka odmah pojure pred televizor. Mama Medvjedić ih je odmah zaustavila i rekla kako se previše televizije gleda u njihovoj kući. Braco i Seka Medvjedić su govorili kako će propustiti svoj najdraže emisije, ali Mama je bila odlučna i zabranila je gledanje televizije cijeli tjedan. Mali medvjedići su se bunili, ali Tata je stao uz Mamu i rekao da je moraju poslušati. Sljedećeg dana kada su se Braco i Seka vratili iz škole htjeli su gledati televiziju, ali Mama ih je poslala da se idu igrati vani. Guma na bicikli od Brace bila je prazna, a Sekin tricikl je trebalo podmazati uljem. No, ipak su se zabavljali vozeći bicikl i tricikl iako im je nedostajala televizija. Te večeri su Braco i Seka Medvjedić pisali domaću zadaću, a Tata je čitao novine. Seka je ugledala u novinama da je danas na televiziji posebna emisija i pitala Mamu može li gledati, ali Mama je bila odlučna u svojoj odluci i rekla je da tjedan dana bez televizije znači stvarno tjedan dana bez televizije. Mama je te večeri imala ideju da svi zajedno izađu van i gledaju izlazak zvijezda, što se medvjedićima i nije baš svidjelo. Kada su medvjedići sjedili vani kao da ih je obuzela neka čarolija. Seka je ugledala da nešto leti, Tata joj je rekao da je to šišmiš, te da traži kukce za svoj doručak. Medvjedići su bili zbunjeni kako može tražiti doručak po noći, pa im je Tata objasnio da šišmiši po danju spavaju i da je sada za njih vrijeme doručka. Prvu malenu zvijezdu je pronašla Seka. Uskoro je nebo bilo puno zvijezda. Bio je to poseban prizor, posebniji i od onog koji bi se mogao vidjeti na televiziji. Tijekom sljedećih dana Medvjedići su se bavili raznim

aktivnostima. Bilo im je toliko zabavno i zanimljivo da skoro nisu ni pomislili na televiziju. Otišli su na izlet u prirodu, gledali kako pauk plete svoju mrežu, otišli su u kupovinu. U trgovačkom centru je Braco kupio Rubikovu kocku, a Seka je kupila špulu za pletenje i malo vune. No, pažljivo su trebali paziti na Tatu Medvjedić. Tata je bio u prodavaonici televizora i potajice gledao kviz. Također kada su došli kući, Tata se išuljao u dnevni boravak kako bi pogledao kasni film, ali medvjedići i Mama su ga zaustavili. Sljedeće večeri je bio posljednji dan tjedna bez televizije. Medvjedići su pričali i upitali Mamu zašto ne voli televiziju, na što je odgovorila da nema ništa protiv televizije, ali da joj se ne sviđa da sjede samo ispred televizije kao stari panjevi i ne rade ništa drugo. Braco i Seka su rekli kako će sutra cijeli dan gledati televiziju uz puno hrane, na što im je Tata rekao da će im se pridružiti. No, sljedećeg dana samo je Tata bio taj koji je gledao televiziju. Braco je bio okupiran Rubikomom kockom koju je htio složiti, a Seka je plela novu prostirku za pod. Na kraju televizija je dosadila i Tata je odlučio da će ipak otići u ribolov i upecati pokojicu pastrvu.

Ilustracije u slikovnici su svijetlih boja i nisu napadne, te se tekst dobro uklapa u ilustracije. Svi likovi su jasno prepoznatljivi, isto kao i ostala događanja u slikovnici. Tekst prati slike, što znači da su odlično povezani. Tekst je prilagođen dječjoj dobi, nema gramatičkih pogrešaka, suvišnih riječi, ni nepoznatih izraza. Smatram da ima jasnu poruku i prijedloge što raditi kada ne gledamo televiziju, te da se ograniči vrijeme provedeno ispred ekrana. Također smatram da bi se ova slikovnica djeci svidjela jer bi se mogli pronaći u ulogama malih medvjedića, te da bi kroz slikovnicu lakše shvatili roditelje i odrasle kada im kažu da se idu poigrati nego da provode puno vremena ispred televizije.

5.6. Tigrić Jakov i pa-pa televizoru

Slikovnicu Tigrić Jakov i pa-pa televizoru napisali su Didier Levy i Xavier Deneux. Originalni naslov je *Cajou bye-bye la télé!*. S francuskog preveo je Mate Maras.

Vrijeme je za crtane filmove, a tigrić Jakov i njegovi prijatelji Luka i Marko veselo sjedaju ispred televizora jedući kolačiće. Oni jako vole crtiće i baš kada su gledali slika se

pokvarila i nestala. Ništa se nije vidjelo na ekranu i Jakov pozove tatu da brzo dođe i pokuša ga popraviti. Tata je došao i počeo popravljati televizor, tigrić Jakov je sa svojim prijateljima veselo i nestrpljivo skakao oko televizora jer nisu mogli dočekati nastavak svog crtića. Tati se njihovo ponašanje nije svidjelo, te da ga ometaju u radu i rekao im je da se izađu vani igrati dok on ne popravi televizor. Izašli su iz kuće pomalo tužni i gundavi, ali Jakov se odmah popne na stablo ispred kuće, sjedne na granu i gleda što njegov tata radi. Marko i Luka su mu u glas povikali da i njih sačeka da i oni vide. Luka je bio živahan i visio je na grani, radeći grimase Jakovu. Jakov se smijao i pojurio za njim da i on njemu pokaže što on može. Pjevušili su, smijali su se, zabavljali, zadirkivali jedan drugog i tri prijatelja su se penjali s grane na granu. I stigli su sve do vrha stabla, a u tom trenutku tata izađe iz kuće i pozove ih da im kaže da je televizor popravljen. No, Jakov, Marko i Luka su s vrha stabla imali prelijepi pogled, da više nisu ni htjeli gledati televiziju.

Tekst u slikovnici nije preopširan, pisan je u kratkim i jednostavnim rečenicama, bez nepotrebnih riječi, te gramatički točno. U tekstu imamo i dijaloge, tj. razgovore između nekoliko likova. Svi likovi su jasni i lako prepoznatljivi. Boja nema previše, te nisu jarke i upadljive. Tekst je jasno vidljiv i čitljiv je se ispod njega nalazi jednobojna pozadina. Tekst i ilustracije su primjerene dječjoj dobi. Smatram da je primjerena za mlađu dječju dob iz razloga što je kratka slikovnica, te su ilustracije dovoljno velike i jasne.

5.7. Usporedba slikovnica

Slikovnice „Slikovnica o medijima“ i „Sigurni s Neticom“ su vrlo različite, no imaju zajedničku početnu točku, a to su mediji. Mediji su nam bitni zbog stoga što nas okružuju i rabimo ih u svakodnevnom životu. „Slikovnica o medijima“ upućuje i upoznaje sa medijskim svijetom, ukazuje kako se on razlikuje od stvarnog svijeta. Također educira nas koje se riječi i pojmovi koriste u medijskom svijetu. „Sigurni s Neticom“ educira o raznim opasnostima na internetu, te kako postupiti u određenim opasnim situacijama. Obje slikovnice educiraju djecu, uče ih nešto novo što smatram da je jako važno s obzirom da skoro većina djece koristi medije u svakidašnjem životu. Tekst se razlikuje u slikovnicama

najprije po strukturi i dužini rečenica. Također prva slikovnica ima manje teksta samim time što ima i manji broj stranica od druge slikovnice. No tekst je u obje slikovnice vrlo kvalitetan, djeci prilagođen, jednostavan i sl. Što se tiče vizualnog dijela slikovnice u prvoj slikovnici dominiraju svjetlije i blage boje, dok su u drugoj slikovnici izražene jako žarke i šarene boje. Također u prvoj su slikovnici slike manje u odnosu na drugu slikovnicu gdje su slike preko cijele stranice. Tekst je dobro uklopljen u obje slikovnice, te je lako uočljiv i čitljiv.

Slikovnice „Vitez Akul i kralj koji se preigrao“ i „Kako je pas postao super junak“ dijele sličnu tematiku, teme o previše provođenja vremena na mobitelu igrajući igre i zamarivanju okoline. U obje slikovnice prikazana je jedna osoba koja je previše vremena samo uz mobitel igrajući igrice i ne doživljava ništa oko sebe. Također se u obje slikovnice nalazi i lik koji želi pomoći toj osobi. Radnja slikovnica je slična isto kao i kraj kada oni shvate da prijatelje ne može zamijeniti mobitel. Zbog svog obujma teksta smatram da je slikovnica „Vitez Akul i kralj koji se preigrao“ je namijenjena više srednjoj i starijoj dobnoj skupini, a slikovnica „Kako je pas postao super junak“ mlađoj i srednjoj dobnoj skupini. Daju jasnu poruku da obitelj, prijatelje, igru s prijateljima ne može zamijeniti mobitel ili igrice na mobitelu. Prikazuju kako se drugi osjećaju kada ne komuniciramo s njima i kada se ne družimo s njima.

Slikovnice „Medvjedići i previše televizije“ i „Tigrić Jakov kaže pa-pa televizoru“ imaju sličnu tematiku, ali ne i radnju. U slikovnici s medvjedićima oni previše vremena provode gledajući televiziju, te im mama zabranjuje gledati televiziju i odlazi s njima u razne pustolovine, kako bi im dala doznanja da zabave ima i bez televizije. Dok u drugoj slikovnici tigrić sa svojim prijateljima voli gledati televiziju, ali zbog kvara odlaze se vani igrati i shvaćaju da je ljepši prizor na vrhu stabla nego ispred ekrana. „Medvjedići i previše televizije“ je slikovnica za srednju i stariju dobnu skupinu dok je slikovnica „Tigrić Jakov i pa-pa televizoru“ za mlađu dobnu skupinu. Pomoću obje slikovnice možemo vidjeti da previše gledanjem televizije možemo propustiti čarobne prikaze stvarnog svijeta u kojem živimo. U obje slikovnice mališani dolaze do zaključka da je uredu gledati televiziju, crtiće i televizijske programe, ali u nekim granicama kako ne bi propustili sve ostalo što se zbiva oko njih.

Slikovnice „Slikovnice o medijima“, „Sigurni s Neticom“, „Vitez Akul i kralj koji se preigrao“, „Kako je pas postao super junak“, „Medvjedići i previše televizije“ i „Tigrić Jakov i pa-pa televizoru“ imaju zajedničku poruku da medije ne možemo izbjeći, ali da njihov utjecaj na nas možemo ograničiti. Kroz likove u slikovnicama možemo razaznati razne negativne strane i utjecaje medija. U slikovnicama se djecu potiče na komunikaciju s odraslom osobom ukoliko dođe do raznih problema kako bi ih zajednički riješili. Slikovnice su tekstom i ilustracijama prilagođene dječjoj dobi, lako su razumljive, poučne i djeci šalju jasne poruke.

6. ZAKLJUČAK

U svakodnevnom životu mediji imaju značajan utjecaj na djecu. Kroz razne izvore medija utjecaj može biti negativan, ali i pozitivan. Slikovnice imaju pozitivan utjecaj, te putem njih djeci prenosimo poruke. Djeci je potrebno od malih nogu pokazati i drugačije vrste medija osim digitalnih, koji imaju puno bolji učinak na razvoj djeteta kao i na njegove govorne sposobnosti.

Usporedbom slikovnica može se zaključiti da svaka od njih upozorava na veliku izloženost medijima, te kako mi odrasli možemo utjecati na njihovo umjereno korištenje medija kao nešto pozitivno u odgoju i razvoju djeteta. Također uz pomoć slikovnica djeci približujemo pojam medija, njihovu ulogu i utjecaj na društvo. Slikovnice kroz tekst i ilustracije prenose poruke koje su djeci jasno shvatljive.

U današnje vrijeme nije moguće izbjeći velik utjecaj koji mediji imaju na cijelu ljudsku populaciju, a naročito na djecu. Stoga je potrebno pozitivno ih iskoristiti u našu dobrobit kao pomoćno sredstvo u odgoju i razvoju. Djeci treba dati priliku da istražuju medije, uz nadzor odrasle osobe radi njihove sigurnosti. Djecu trebamo zaštititi od neželjenih i neprimjerenih sadržaja koji nam mediji pruže, radi njihove sigurnosti i utjecaja na njih. Djeca se ponašaju onako kako vide da se drugi ponašaju, ako odrasla osoba u njegovom okruženju više vremena provodi za televizijom i digitalnim medijima i dijete će više težiti tome, no ako odrasla osoba u njegovom okruženju više vremena provodi čitajući tiskane medije, djetetu to neće biti strana pojava i težiti će ka njima. Upravo slikovnice mogu biti jedan od tradicionalnih medija koji će upozoravati na negativne aspekte pretjeranog korištenja medijskih sadržaja i mogu predstavljati poticaj za razgovor o medijima i za upoznavanje s osnovnim elementima medijske pismenosti.

7. LITERATURA

1. Ajdučić, E. i dr. (2022). *Kako je pas postao superjunak*. Dostupno na: https://read.bookcreator.com/2MmiVfIR5eWdGIUvy7cF8PN44Fy2/2Ksg0qugSuOoXa3sXeNytw/6XcmxR_SR7u4SliDy-1IVA, pristupljeno: 16.6.2023.
2. Batarelo Kokić, I. (2015). Nove razine interaktivnosti dječjih slikovnica. *Školski vjesnik : časopis za pedagošku teoriju i praksu* 64 (3): 377-398.
3. Berenstain, S. i Berenstain, J. (2006). *Medvjedići i previše televizije*. Zagreb: Algoritam.
4. Borić, N. (2020). *Sigurni na internetu*. Rijeka: Leo commerce.
5. Čačko, P. (2000). Slikovnica, njezina definicija i funkcije. U: *Kakva je knjiga slikovnica*, Javor, R. (ur.). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
6. Čakmazović, A. (2018). *Slikovnica o medijima*. Fond Ujedinjenih naroda za djecu (UNICEF).
7. Ćosić Pregrad, I. (2019). *Kako roditelji mogu podržati djecu u svijetu medija*. Zagreb: Agencija za elektroničke medije i UNICEF. Dostupno na: <https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2019/03/Priprema-za-roditeljske-sastanke-u-djec%CC%8Cjim-vrtic%CC%81ima.pdf>, pristupljeno: 17.6.2023.
8. Đuran, A., Koprivnjak, D. i Maček, N. (2019). Utjecaj medija i uloga odraslih na odgoj i obrazovanje djece predškolske i rane školske dobi. *Communication Management Review*, 4 (1): 270-283.
9. Hameršak, M. i Zima, D. (2015). *Uvod u dječju književnost*. Zagreb: Leykam international, d.o.o.
10. Jurčić, D. (2017). Teorijske postavke o medijima – definicije, funkcije i utjecaj. *Mostariensia : časopis za društvene i humanističke znanosti* (21) 1, 127-136.
11. Levy, D. i Deneux, X. (2005). *Tigrić Jakov i pa-pa televizoru*. Zagreb: Školska knjiga.
12. Majdak, S. i Riman, K. (2015). Kompetencije studenata u posudbi i odabiru hrvatskih dječjih časopisa u razrednoj nastavi. U: *Istraživanja paradigmi djetinjstva*,

- odgoja i obrazovanja / Researching Paradigms of Childhood and Education* (ur. Cvikić, L. i dr.). Zagreb : Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu: 250-260.
13. Majdenić, V. (2019). *Mediji, tekst, kultura*. Zagreb: Naklada Ljevak.
14. Martić, A. (2020). *Vitez Akul i kralj koji se preigrao*. Varaždin: Evenio.
15. Martinović, I. i Stričević, I. (2011). Slikovnica: prvi strukturirani čitateljski materijal namijenjen djetetu. *Libellarium : časopis za istraživanja u području informacijskih i srodnih znanosti*, 4 (1): 39-63
16. Matulka, D. I. (2008). *A picture book primer: Understanding and using picture books*. Boston, MA: Greenwood Publishing Group.
17. Mikić, K. (2015). Medijska pismenost, mediji kao prijenosnici humanih poruka, ideja, vrijednosti. U: *Dijete i jezik danas* (ur.) Smajlić, D. i Majdenić, V. Osijek: Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera.
18. *Djeca i vrijeme pred ekranom*. Nacionalni savjet roditelja za vrtiće, Barnevakten, Pravobranitelj za potrošače Informacijske i komunikacijske tehnologije Norveške (IKT Norveška), UNICEF, Fondacija EXTRA, Save the Children Norway, Norveška agencija za medije, Trygg Bruk, Nettrafikk, Slettmeg.no, SINTEF. Dostupno na: <https://www.medijskapismenost.hr/wp-content/uploads/2019/04/Djeca-i-vrijeme-pred-ekranom-dobar-poc%CC%8Cetak.pdf> pristupljeno: 23.6.2023.
19. Sigurni s Neticom. Dostupno na: http://netica.hr/materijali/Slikovnica_web.pdf, pristupljeno: 15.5.2023.
20. Tomljenović, R., Ilej, M. i Banda G. (2018). *Djeca i mediji*. Zagreb: Agencija za elektroničke medije: UNICEF-ov ured za Republiku Hrvatsku.
21. Zgrabljic Rotar, N. (2005). *Medijska pismenost i civilno društvo* Dostupno na: https://www.media.ba/sites/default/files/media_literacy.pdf, pristupljeno: 14.5.2023.

SAŽETAK

Mediji su svakodnevni dio dječjega života. Cilj rada je ukazati na izazove s kojima se djeca i odrasli susreću pri korištenju medija. U prvome poglavlju navedene su osnovne informacije o medijima. Drugo poglavlje obuhvaća definiciju slikovnice, i objašnjenje njezinih funkcija. U trećem je poglavlju istaknuta važnost odraslih osoba u dječjem korištenju medija. U četvrtom se poglavlju analiziraju slikovnice o medijima koje mogu pomoći pri razvoju medijske pismenosti i upoznavanju s prednostima i nedostacima korištenja pojedinih medija: „Slikovnice o medijima“, „Sigurni s Neticom“, „Vitez Akul i kralj koji se preigrao“, „Kako je pas postao super junak“, „Medvjedići i previše televizije“ i „Tigrić Jakov i pa-pa televizoru“.

Ključne riječi: mediji, tisak, televizija, slikovnica, dijete, odgoj, utjecaj

SUMMARY

Children's life is surrounded by media every day. The project aims to draw attention to the difficulties that both kids and adults have when used the media. Basic facts regarding the media are given in the first chapter. The definition of the picture book and an explanation of its purposes are both found in the second chapter. The role that adults play in children's media consumption is emphasized in the third chapter. The following picture books on the media are examined in the fourth chapter to assist readers have a better understanding of media literacy and the benefits and drawbacks of using various forms of media: "Picture books about the media", "Safe with Netica", "Knight Akul and the king who played too hard", "How a dog became a superhero", "Teddies and too much television" and "Tiger Jakov and pa-pa television".

Keywords: media, press, television, picture book, child, education, influence